

اصول فقه تطبیقی

(تطبیق قوانین حقوقی ایران با اصول فقه)

www.ketab.ir

دکتر علی محمدیان کبریا

(استادیار، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پرند و رباط کریم)

دکتر محمدعلی راغبی

(دانشیار، عضو هیئت علمی دانشگاه قم)

سرشناسه: راغبی، محمدعلی، ۱۳۳۷ -

عنوان و نام پدیدآور: تطبیق اصول فقه با قوانین حقوقی ایران / محمدعلی راغبی، علی محمدیان کبریاء؛ ویراستار مهدی محمدیان کبریاء.

مشخصات نشر: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۶۶۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۳۱۲-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

عنوان دیگر: اصول فقه تطبیقی با قوانین حقوقی ایران.

موضوع: اصول فقه -- Interpretation and construction Islamic law

اصول فقه شیعه * Interpretation and construction Islamic law, Shiites

حقوق جزا -- ایران Criminal law -- Iran

موضوع: ایران -- قوانین و احکام *Laws, statutes, etc -- Iran.

شناسه افزودن: محمدیان کبریاء، علی، ۱۳۴۰ -

رده بندی کنگره: ۱۵۵BP / الف ۶ ۲۷۹۳۱

رده بندی دیویی: ۳۰۷/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۴۵۸۹۱

- عنوان: اصول فقه تطبیقی
- نویسندگان: دکتر علی محمدیان کبریاء، دکتر محمدعلی راغبی
- قیمت: ۴۹۰,۰۰۰ تومان
- انتشارات: میراث ماندگار
- چاپ: مبین
- شمارگان: ۲۰۰ جلد
- نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳
- شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۳۱۴ - ۳۱۲ - ۸

آدرس ناشر: قم، ساختمان ناشران، پلاک ۳۱۸

تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

فهرست مطالب

۳۵		مقدمه
۳۷		فصل یکم: الفاظ
۳۸		درس یکم: کلیات اصول فقه
۳۸		اهداف درس
۳۸		کلیات اصول فقه
۳۸		تاریخچه اصول فقه
۳۸		دیدگاه شیعه درباره اصول فقه و چگونگی پیدایش آن
۳۹		دیدگاه اهل سنت درباره اصول فقه و چگونگی پیدایش آن
۴۰		جایگاه فقه و اصول فقه در حقوق
۴۲		فرق میان قواعد فقهی و اصول فقهی
۴۲		تعریف اصول فقه
۴۲		موضوع اصول فقه
۴۳		فایده اصول فقه
۴۴		چکیده
۴۵		پرسش ها
۴۶		درس دوم: حکم شرعی
۴۶		اهداف درس
۴۶		حکم شرعی
۴۶		معنای حکم شرعی
۴۷		انواع حکم شرعی
۴۷		۱. حکم شرعی تکلیفی
۴۸		اقسام حکم شرعی تکلیفی
۴۸		قسم یکم، احکام تکلیفی خمس
۵۲		قسم دوم، حکم شرعی تکلیفی الزامی و ترخیصی
۵۲		حکم شرعی تکلیفی الزامی
۵۲		حکم شرعی تکلیفی ترخیصی

۵۳	رابطه حکم شرعی تکلیفی با علم حقوق
۵۴	۲. حکم شرعی وضعی
۵۵	اقسام حکم شرعی وضعی
۵۹	مثال‌های قانونی احکام شرعی وضعی
۶۰	دلایل تقسیم حکم شرعی به تکلیفی و وضعی
۶۱	اقسام حکم شرعی به اعتبار واقعی و ظاهری
۶۱	۱. حکم شرعی واقعی
۶۱	انواع حکم شرعی واقعی
۶۱	أ) حکم شرعی واقعی اختیاری
۶۲	ب) حکم شرعی واقعی اضطراری
۶۴	۲. حکم شرعی ظاهری
۶۴	ارکان حکم شرعی
۶۵	دلایل شرعی
۶۶	۱. ادله اجتهادی
۶۶	۲. ادله فقهاتی (اصول عملیه)
۶۶	چکیده
۷۰	۱. ادله اجتهادی
۷۰	۲. ادله فقهاتی (اصول عملیه)
۷۰	پرسش‌ها
۷۱	درس سوم: وضع
۷۱	اهداف درس
۷۱	وضع
۷۱	مقدمه
۷۱	حقیقت وضع و استعمال الفاظ
۷۲	تعریف وضع و حقیقت آن
۷۳	اقسام وضع به لحاظ منشأ وضع یا واضع
۷۳	۱. وضع تعینی (تخصیصی)

۷۴	۲. وضع تعینی (تخصّصی).....
۷۶	فرق میان وضع تعینی و تعینی.....
۷۷	اقسام لفظ از نظر وحدت و تعدّد.....
۷۷	۱. لفظ مختص.....
۷۷	۲. لفظ مترادف.....
۷۸	۳. لفظ مشترک.....
۷۹	اقسام لفظ مشترک.....
۷۹	۱. مشترک لفظی.....
۷۹	۲. مشترک معنوی.....
۸۰	اقسام استعمال الفاظ.....
۸۱	۱. استعمال حقیقی.....
۸۱	۲. استعمال مجازی.....
۸۴	۳. استعمال غلط.....
۸۵	شرایط صحت استعمال مجازی.....
۸۵	شرط یکم: علاقه یا مشابهت.....
۸۶	۱. علاقه مشابهت.....
۸۷	۲. علاقه ما کان.....
۸۷	۳. علاقه مُشارَقَت.....
۸۷	۴. علاقه کل و جزء.....
۸۸	۵. علاقه جزء و کل.....
۸۸	۶. علاقه محلّ و شخص.....
۸۹	شرط دوم: قرینه صارفه یا مانعه.....
۹۱	اقسام قرینه صارفه.....
۹۱	۱. قرینه صارفه مقالیه (قرینه لفظیه).....
۹۱	۲. قرینه صارفه مقامیه (حالیه).....
۹۲	چکیده.....
۹۷	پرسش‌ها.....

درس چهارم: علایم حقیقت و مجاز.....	۹۸
اهداف درس.....	۹۸
علایم حقیقت و مجاز.....	۹۸
مقدمه.....	۹۸
۱. تبادل و عدم تبادل.....	۹۹
۲. صحت حمل و عدم صحت سلب.....	۱۰۰
اقسام حمل.....	۱۰۱
ا) حمل اولی ذاتی.....	۱۰۱
ب) حمل شایع صناعی.....	۱۰۱
۳. اطراد و عدم اطراد.....	۱۰۲
اقوال علما در علامت اطراد و عدم اطراد در حقیقت و مجاز.....	۱۰۳
۴. تصریح اهل لغت (تصریح واضح).....	۱۰۳
استعمال مجازی در قوانین.....	۱۰۴
اقسام حقیقت.....	۱۰۶
۱. حقیقت لغوی.....	۱۰۶
۲. حقیقت عرفی.....	۱۰۶
۳. حقیقت شرعی.....	۱۰۷
فایده بحث از حقیقت شرعی.....	۱۰۸
اقوال علما در مسئله حقیقت شرعی.....	۱۰۸
۴. حقیقت متشرعه.....	۱۱۰
۵. حقیقت قانونی.....	۱۱۰
چکیده.....	۱۱۱
پرسش ها.....	۱۱۴
درس پنجم: صحیح و اعم.....	۱۱۵
اهداف درس.....	۱۱۵
صحیح و اعم.....	۱۱۵
مقدمه.....	۱۱۵

۱۱۶	معنای صحیح و اعم
۱۱۷	ثمره نزاع میان صحیح و اعم
۱۱۸	الفاظ عبادات در صحیح و اعم
۱۱۸	اقوال علما درباره الفاظ عبادات
۱۱۸	دلایل اعمی ها
۱۱۹	الفاظ معاملات در صحیح و اعم
۱۲۰	ثمره نزاع وضع الفاظ عبادات و معاملات در صحیح و اعم
۱۲۱	استعمال لفظ در بیش از یک معنا
۱۲۵	چکیده
۱۲۷	پرسش ها
۱۲۸	درس ششم: مشتق
۱۲۸	اهداف درس
۱۲۸	مشتق
۱۲۸	مقدمه
۱۲۸	تعریف مشتق
۱۲۸	مشتق در لغت
۱۲۹	مشتق در اصطلاح نحوی
۱۲۹	مشتق در اصطلاح علم اصول
۱۳۰	اقسام لفظ مشتق
۱۳۱	شرایط مشتق
۱۳۲	محل نزاع در بحث مشتق
۱۳۲	مفردات و اصطلاحات مشتق
۱۳۳	ثمره عملی بحث مشتق
۱۳۵	اقوال اصولیان در باره مشتق
۱۳۷	توضیح اقوال اصولیان در حقیقت و مجاز بودن مشتق
۱۳۸	چکیده
۱۴۳	پرسش ها

۱۴۴	درس هفتم: اصول
۱۴۴	اهداف درس
۱۴۴	اصول
۱۴۴	اقسام اصول
۱۴۵	تقسیمات اصول لفظیه
۱۴۵	۱. شک در معنا و مفهوم لفظ (شک در وضع)
۱۴۵	۲. شک در احکام واقعیه
۱۴۵	۳. شک در مراد متکلم
۱۴۵	اصالة الحقيقة
۱۴۷	اصالة العموم
۱۴۸	اصالة الاطلاق
۱۵۰	اصالة عدم التقدير
۱۵۱	استثنائات بر اصالة عدم التقدير حقوق
۱۵۲	اصالة الظهور
۱۵۳	حجّیت اصول اللفظیه
۱۵۴	سیره‌های عقلانیّه از دیدگاه شرع
۱۵۴	چکیده
۱۵۸	پرسش‌ها
۱۵۹	فصل دوم: اوامر
۱۶۰	درس هشتم: اوامر (۱)
۱۶۰	اهداف درس
۱۶۰	اوامر (۱)
۱۶۰	مقدمه
۱۶۱	مادة «امر»
۱۶۱	۱. معنای لغوی و عرفی مادة «امر»
۱۶۱	أ) استعمال «امر» به معنای «طلب و دستور»
۱۶۱	کاربرد مادة «امر» در قوانین

۱۶۲	ب) استعمال لفظ «امر» به معنای «شیء»
۱۶۲	ج) استعمال ماده «امر» به معنای «حادثه»
۱۶۲	د) استعمال لفظ «امر» به معنای «شأن» (منزلت، حالت و موقعیت)
۱۶۳	ه) استعمال کلمه «امر» به معنای «فعل»
۱۶۳	۲. چگونگی استعمال لفظ «امر» و دلالت آن بر معانی لغویّه و عرفیه
۱۶۴	دلایل عدم قدر جامع میان «طلب» و «شیء»
۱۶۵	مراد از «طلب»
۱۶۵	اقسام «طلب»
۱۶۵	اعتبار علو در «امر»
۱۶۶	اقوال علما در دلالت لفظ «امر» به معنای وجوب «طلب»
۱۶۸	منشأ ظهور ماده «امر» در باب
۱۶۸	صیغه و هیئت «امر»
۱۶۹	معانی صیغه افعال (امر)
۱۷۰	چگونگی استعمال صیغه افعال در معانی استعمال
۱۷۲	ظهور صیغه افعال (امر) در وجوب
۱۷۲	مقام اول: اصل ظهور صیغه افعال (امر)
۱۷۳	مقام دوم: منشأ ظهور صیغه افعال (امر)
۱۷۵	چکیده
۱۸۲	پرسش‌ها
۱۸۳	درس نهم: اوامر (۲)
۱۸۳	اهداف درس
۱۸۳	اوامر (۲)
۱۸۳	ظهور جمله خبریه در مقام انشا
۱۸۴	ماده و صیغه «امر» در قوانین
۱۸۷	امر عقیب حظر و منع
۱۸۷	اوامر عقیب حظر
۱۸۷	اوامر عقیب حظر توهّمی

۱۸۹	دلالت «امر» بر «فور» یا «تراخی»؟
۱۹۲	دلالت «امر» بر «مرّة» یا «تکرار»؟
۱۹۲	توضیح مطلب
۱۹۵	چکیده
۱۹۹	پرسش‌ها
۲۰۰	درس دهم: اقسام واجب
۲۰۰	اهداف درس
۲۰۰	اقسام واجب
۲۰۰	مقدمه
۲۰۱	۱. واجب مطلق و مشروط
۲۰۱	(أ) واجب مطلق
۲۰۲	(ب) واجب مشروط
۲۰۳	فرق میان واجب مشروط و معلق
۲۰۴	۲. واجب منجز و معلق
۲۰۴	(أ) واجب منجز
۲۰۵	(ب) واجب معلق
۲۰۵	۳. واجب اصلی و تبعی
۲۰۵	(أ) واجب اصلی
۲۰۶	(ب) واجب تبعی
۲۰۷	۴. واجب نفسی و واجب غیری
۲۰۷	(أ) واجب نفسی
۲۰۷	(ب) واجب غیری
۲۰۸	۵. واجب تعینی و تخییری
۲۰۸	(أ) واجب تعینی
۲۰۸	(ب) واجب تخییری
۲۱۰	۶. واجب عینی و کفایی
۲۱۰	(أ) واجب عینی

۲۱۱	 (ب) واجب کفایی
۲۱۲	 ۷. واجب موسع و مضیق
۲۱۲	 واجب موقت
۲۱۲	 اقسام واجب موقت
۲۱۲	 (أ) واجب موقت موسع
۲۱۳	 (ب) واجب موقت مضیق
۲۱۴	 واجب غیر موقت
۲۱۴	 اقسام واجب غیر موقت
۲۱۴	 (أ) واجب فوری
۲۱۵	 (ب) واجب غیر فوری
۲۱۵	 ۸. واجب تعبدی و توصلی
۲۱۵	 (أ) واجب تعبدی
۲۱۶	 (ب) واجب توصلی
۲۱۶	 ظهور اطلاق صیغه در واجبات
۲۱۶	 توضیح مطلب
۲۱۷	 چکیده
۲۱۷	 اقسام واجب
۲۱۸	 ۱. واجب مطلق و مشروط
۲۱۸	 (أ) واجب مطلق
۲۱۸	 (ب) واجب مشروط
۲۱۸	 فرق میان واجب مشروط و معلق
۲۱۸	 ۲. واجب منجز و معلق
۲۱۸	 (أ) واجب منجز
۲۱۹	 (ب) واجب معلق
۲۱۹	 ۳. واجب اصلی و تبعی
۲۱۹	 (أ) واجب اصلی
۲۱۹	 (ب) واجب تبعی

۲۱۹	۴. واجب نفسی و واجب غیری
۲۱۹	(أ) واجب نفسی
۲۲۰	(ب) واجب غیری
۲۲۰	۵. واجب تعینی و تخیری
۲۲۰	(أ) واجب تعینی
۲۲۰	(ب) واجب تخیری
۲۲۱	۶. واجب عینی و کفایی
۲۲۱	(أ) واجب عینی
۲۲۱	(ب) واجب کفایی
۲۲۱	۷. واجب موسّع و مضیق
۲۲۱	واجب موقت
۲۲۱	اقسام واجب موقت
۲۲۱	(أ) واجب موقت موسّع
۲۲۲	(ب) واجب موقت مضیق
۲۲۲	واجب غیر موقت
۲۲۲	اقسام واجب غیر موقت
۲۲۲	(أ) واجب فوری
۲۲۲	(ب) واجب غیر فوری
۲۲۳	۸. واجب تعبّدی و توصّلی
۲۲۳	(أ) واجب تعبّدی
۲۲۳	(ب) واجب توصّلی
۲۲۴	ظهور اطلاق صیغه در واجبات
۲۲۴	توضیح مطلب
۲۲۵	پرسش‌ها
۲۲۷	فصل سوم: نواهی
۲۲۸	درس یازدهم: نواهی
۲۲۸	اهداف درس

۲۲۸.....	نواهی.....
۲۲۸.....	مقدمه.....
۲۲۸.....	ماده نهی.....
۲۲۹.....	معنای ماده و کلمه «نهی».....
۲۳۰.....	اقسام نهی.....
۲۳۱.....	ظهور ماده نهی در تحریم.....
۲۳۱.....	صیغه نهی.....
۲۳۱.....	روش های بیان صیغه نهی.....
۲۳۱.....	(ا) به صورت جمله انشاییه.....
۲۳۲.....	(ب) به صورت تحذیر.....
۲۳۲.....	(ج) به صورت جمله خبریه.....
۲۳۲.....	(د) به صورت جمله فعلیه.....
۲۳۲.....	شیوه های بیان نهی در زبان فارسی.....
۲۳۲.....	(ا) به صورت فعل.....
۲۳۲.....	(ب) به صورت جملات خبریه منفی و با استفاده از کلماتی چون: «نمی تواند، جایز نیست، حق ندارد، نمی شود و نمی توان».....
۲۳۳.....	(ج) به صورت جملات خبریه مثبت و با استفاده از کلماتی چون: «ممنوع است یا حرام است».....
۲۳۳.....	معانی صیغه نهی.....
۲۳۴.....	ظهور صیغه نهی در تحریم.....
۲۳۴.....	منشأ ظهور صیغه نهی در تحریم.....
۲۳۵.....	مطلوب در نهی.....
۲۳۵.....	فرق مجرد ترک و کف النفس.....
۲۳۶.....	حکم نهی در حقوق و قانون.....
۲۳۷.....	دلالت صیغه نهی بر دوام و تکرار یا مره؟.....
۲۳۸.....	چکیده.....
۲۳۸.....	مباحث نواهی.....
۲۳۸.....	ماده نهی.....

۲۳۸	 اقسام نهی
۲۳۸	 ظهور ماده نهی در تحریم
۲۳۸	 صیغه نهی
۲۳۹	 روش های بیان صیغه نهی
۲۳۹	 شیوه های بیان نهی در زبان فارسی
۲۳۹	 (أ) به صورت فعل
۲۴۰	 معانی صیغه نهی
۲۴۰	 ظهور صیغه نهی در تحریم
۲۴۱	 منشأ ظهور صیغه نهی در تحریم
۲۴۱	 مطلوب در نهی
۲۴۱	 فرق مجرّد ترک و کفّ النفس
۲۴۲	 حکم نهی در حقوق و قانون
۲۴۳	 دلالت صیغه نهی بر دوام و تکرار یا مرّة
۲۴۴	 پرسش ها
۲۴۵	 فصل چهارم: مفاهیم
۲۴۶	 درس دوازدهم: مفاهیم
۲۴۶	 اهداف درس
۲۴۶	 مفاهیم
۲۴۶	 مقدّمه
۲۴۶	 منطق در کلام اصولیان
۲۴۷	 منطق در کلام قانون
۲۴۷	 اقسام منطق
۲۴۷	 ۱. منطق صریح
۲۴۹	 ۲. منطق غیر صریح (دلالت التزامی)
۲۵۰	 تفاوت دلالت منطق غیر صریح (سیاقیه) با دلالت مفهومی
۲۵۲	 معنای مفهوم
۲۵۴	 اقسام مفهوم

۲۵۴.....	۱. مفهوم موافق (لحن خطاب و فحوای خطاب)
۲۵۵.....	اقسام مفهوم موافق
۲۵۶.....	(أ) مفهوم اولویت (قیاس اولویت) ^۲
۲۵۷.....	(ب) مفهوم مساوات (قیاس ساده اصولی)
۲۵۸.....	(ج) مفهوم اقلیت
۲۵۸.....	۲. مفهوم مخالف (دلیل خطاب)
۲۶۰.....	اقسام مفهوم مخالف
۲۶۰.....	حجّیت مفهوم
۲۶۱.....	آیا مفهوم جمله و مرکبات حجّت هستند؟
۲۶۱.....	پاسخ به پرسش فوق
۲۶۱.....	چکیده
۲۶۱.....	منطوق در کلام اصولیان
۲۶۲.....	منطوق در کلام قانون
۲۶۲.....	اقسام منطوق
۲۶۲.....	۱. منطوق صریح
۲۶۳.....	۲. منطوق غیر صریح (دلالت التزامی)
۲۶۳.....	تفاوت دلالت منطوق غیر صریح (سیاقیه) با دلالت مفهومی
۲۶۳.....	معنای مفهوم
۲۶۴.....	اقسام مفهوم
۲۶۴.....	مفهوم موافق (لحن خطاب و فحوای خطاب)
۲۶۵.....	اقسام مفهوم موافق
۲۶۶.....	مفهوم مخالف (دلیل خطاب)
۲۶۶.....	اقسام مفهوم مخالف
۲۶۶.....	حجّیت مفهوم
۲۶۷.....	پاسخ به پرسش فوق
۲۶۷.....	پرسش ها
۲۶۸.....	درس سیزدهم: شرط

۲۶۸.....	اهداف درس.....
۲۶۸.....	شرط.....
۲۶۸.....	مقدمه.....
۲۶۸.....	مطلب یکم: توقف جزا بر شرط در جمله شرطیه.....
۲۶۹.....	۱. توقف عقلی و تکوینی.....
۲۷۱.....	۲. توقف جعلی و تشرعی.....
۲۷۲.....	مطلب دوم: مراد از حکم در مفهوم جملات شرطیه.....
۲۷۲.....	۱. شخص حکم.....
۲۷۲.....	۲. نوع و کلی حکم.....
۲۷۳.....	تبیین مفهوم شرط.....
۲۷۳.....	۱. معنای شرط.....
۲۷۳.....	۲. جمله شرطیه و ساختار آن.....
۲۷۴.....	۳. مفهوم شرط.....
۲۷۴.....	۴. دلالت جمله شرطیه بر مفهوم.....
۲۷۶.....	اقوال علما در مفهوم شرط و ملاک آن.....
۲۷۶.....	قول یکم: مفهوم داشتن شرط.....
۲۷۷.....	قول دوم: مفهوم نداشتن شرط.....
۲۷۷.....	قول سوم: قائل به تفصیل.....
۲۷۷.....	ملاک و مناط مفهوم داشتن جمله شرطیه.....
۲۷۸.....	۱. شرطیه لزومیه.....
۲۷۸.....	۲. شرطیه اتقاقیه.....
۲۷۹.....	شرایط دلالت قضیه شرطیه بر مفهوم.....
۲۷۹.....	۱. ارتباط و ملازمه بین شرط و جزا.....
۲۷۹.....	۲. ترتب جزا بر شرط.....
۲۸۰.....	۳. منحصر بودن شرط در سببیت.....
۲۸۱.....	کیفیت دلالت جمله شرطیه بر امور سه گانه مذکور.....
۲۸۲.....	شروط بی مفهوم.....

۲۸۲.....	۱. سالبه به انتفای موضوع بودن قضیه شرطیه.....
۲۸۳.....	۲. شروط غیرانحصاری.....
۲۸۳.....	حکم تداخل اسباب (شرط).....
۲۸۴.....	معنای تداخل اسباب (شرط).....
۲۸۴.....	توضیح مطلب.....
۲۸۶.....	حکم تداخل و عدم تداخل در صورت وجود دلیل خاص.....
۲۸۷.....	اقوال علما در تداخل و عدم تداخل اسباب در صورت عدم وجود دلیل خاص.....
۲۸۸.....	حکم تداخل مستببات (تداخل جزا).....
۲۸۹.....	۱. وجود دلیل خاص بر تداخل مستببات.....
۲۸۹.....	۲. وجود دلیل خاص بر عدم تداخل مستببات.....
۲۸۹.....	ا) متفاوت بودن مستببات دو اسم، در مسمی و در حقیقت.....
۲۸۹.....	ب) مشترک بودن مستببات، در اسم و در ماهیت و مسمی.....
۲۹۱.....	ثمره تداخل و عدم تداخل اسباب و مستببات.....
۲۹۱.....	چکیده.....
۲۹۱.....	مطلب یکم: توقف جزا بر شرط در جمله شرطیه.....
۲۹۲.....	۱. توقف عقلی و تکوینی.....
۲۹۲.....	۲. توقف جعلی و تشریعی.....
۲۹۳.....	مطلب دوم: مراد از حکم در مفهوم جملات شرطیه.....
۲۹۳.....	۱. شخص حکم.....
۲۹۳.....	۲. نوع و کلی حکم.....
۲۹۴.....	تبیین مفهوم شرط.....
۲۹۴.....	۱. معنای مفهوم شرط.....
۲۹۴.....	۲. معنای جمله شرطیه و ساختار آن.....
۲۹۴.....	۳. تعریف مفهوم شرط.....
۲۹۵.....	۴. دلالت جمله شرطیه بر مفهوم.....
۲۹۵.....	اقوال علما در مفهوم شرط و ملاک آن.....
۲۹۵.....	قول یکم: مفهوم داشتن شرط.....

۲۹۶	قول دوم: مفهوم نداشتن شرط
۲۹۶	قول سوم: قائل به تفصیل
۲۹۶	ملاک و مناط مفهوم داشتن جمله شرطیه
۲۹۶	۱. شرطیه لزومیه
۲۹۶	۲. شرطیه اتقاقیه
۲۹۶	شرایط دلالت قضیه شرطیه بر مفهوم
۲۹۷	۱. ارتباط و ملازمه بین شرط و جزا
۲۹۷	۲. ترتب جزا بر شرط
۲۹۷	۳. منحصر بودن شرط در سببیت
۲۹۸	کیفیت دلالت جمله شرطیه بر امور سه گانه مذکور
۲۹۹	شروط بی مفهوم
۲۹۹	۱. سالبه به انتقای موضوع بودن قضیه شرطیه
۲۹۹	۲. شروط غیر انحصاری
۲۹۹	حکم تداخل اسباب (شرط)
۳۰۰	معنای تداخل اسباب (شرط)
۳۰۰	توضیح مطلب
۳۰۱	حکم تداخل و عدم تداخل در صورت وجود دلیل خاص
۳۰۱	اقوال علما در تداخل و عدم تداخل اسباب در صورت عدم وجود دلیل خاص
۳۰۲	حکم تداخل مسببات (تداخل جزا)
۳۰۳	۱. وجود دلیل خاص بر تداخل مسببات
۳۰۳	۲. وجود دلیل خاص بر عدم تداخل مسببات
۳۰۳	أ) متفاوت بودن مسببات در اسم، در مسمی و در حقیقت
۳۰۳	ب) مشترک بودن مسببات، در اسم، در ماهیت و مسمی
۳۰۴	ثمره تداخل و عدم تداخل اسباب و مسببات
۳۰۵	پرسش ها
۳۰۶	درس چهاردهم: وصف
۳۰۶	اهداف درس

۳۰۶.....	وصف.....
۳۰۶.....	مقدمه.....
۳۰۷.....	۱. مراد از وصف.....
۳۰۸.....	۲. اقسام وصف و احکام آن.....
۳۰۸.....	أ) وصف و قید احترازی.....
۳۱۰.....	ب) قید توضیحی (قید تأکیدی).....
۳۱۰.....	ج) قید غالبی.....
۳۱۱.....	۳. محل نزاع در مفهوم وصف.....
۳۱۲.....	نظر مشهور علمای شیعه در دخول عموم و خصوص من وجه در مفهوم وصف.....
۳۱۳.....	خلاصه بحث محل نزاع در مفهوم وصف.....
۳۱۳.....	اقوال علما در مفهوم وصف.....
۳۱۶.....	نظر مشهور علما و برخی اصولیان در مفهوم وصف.....
۳۱۷.....	منشأ دو قول فوق الذکر.....
۳۱۸.....	نظر مرحوم مظفر:.....
۳۱۸.....	دلایل قائلان به مفهوم وصف.....
۳۲۰.....	نتیجه.....
۳۲۱.....	مفهوم داشتن وصف در قوانین.....
۳۲۲.....	مفهوم نداشتن وصف در قوانین.....
۳۲۳.....	چکیده.....
۳۳۳.....	پرسش‌ها.....
۳۳۴.....	درس پانزدهم: غایه.....
۳۳۴.....	اهداف درس.....
۳۳۴.....	غایه.....
۳۳۴.....	مقدمه.....
۳۳۴.....	۱. غایه.....
۳۳۴.....	۲. مُغنی.....
۳۳۴.....	۳. ادوات غایه.....

۳۳۵.....	۴. جمله غائیة.....
۳۳۶.....	تعریف مفهوم غایة.....
۳۳۶.....	محل بحث در مفهوم غایة.....
۳۳۷.....	اقوال علما در دخول و عدم دخول حکم غایة در حکم مُغْتَبی.....
۳۳۷.....	مسئله یکم: آیا غایة داخل در مُغْتَبی (منطوق جمله) هست یا نیست؟.....
۳۴۲.....	مسئله دوم: آیا جمله غائیة با قطع نظر از کلیة قراین، ظهور در مفهوم دارد یا ندارد؟.....
۳۴۳.....	تفصیل بحث.....
۳۴۳.....	حکم در مسئله مفهوم داشتن جمله غائیة.....
۳۴۴.....	منشأ اختلاف.....
۳۴۴.....	غایة قید حکم است یا قید موضوع و متعلق حکم؟.....
۳۴۶.....	چکیده.....
۳۵۰.....	استثنای موارد غایة در مُغْتَبی.....
۳۵۳.....	پرسش ها.....
۳۵۴.....	درس شانزدهم: حصر.....
۳۵۴.....	اهداف درس.....
۳۵۴.....	حصر.....
۳۵۴.....	حصر یعنی چه؟.....
۳۵۵.....	ادوات حصر.....
۳۵۶.....	قسم یکم: ماده و ادوات حصر.....
۳۵۷.....	ادوات حصر در زبان عربی.....
۳۵۷.....	۱. إِلَّا.....
۳۶۰.....	۲. إِنَّمَا.....
۳۶۱.....	۳. بَل.....
۳۶۱.....	۴. قرارگرفتن ضمیر فصل بین مبتدا و خبر.....
۳۶۲.....	قسم دوم: هیئت ادوات حصر.....
۳۶۲.....	چکیده.....
۳۶۴.....	ادوات حصر در زبان عربی عبارتند از:.....

۳۶۶	پرسش‌ها
۳۶۷	درس هفدهم: عدد
۳۶۷	اهداف درس
۳۶۷	عدد
۳۶۷	عدد یعنی چه؟
۳۶۷	مفهوم داشتن عدد
۳۷۰	اقسام مفهوم عدد
۳۷۰	(أ) عدد حصری
۳۷۱	(ب) عدد تمثیلی (غیر حصری)
۳۷۱	(ج) عدد غایی (عدد نهایی)
۳۷۲	چکیده
۳۷۴	پرسش‌ها
۳۷۵	درس هیجدهم: لقب
۳۷۵	اهداف درس
۳۷۵	لقب
۳۷۵	لقب از نظر لغت و اصطلاح
۳۷۵	محل نزاع در مفهوم لقب
۳۷۶	قول یکم:
۳۷۶	قول دوم:
۳۷۶	مفهوم لقب
۳۷۷	تفاوت وصف با لقب
۳۷۸	دلالت سیاقی
۳۷۹	اقسام دلالت سیاقیه
۳۷۹	۱. دلالت اقتضا
۳۸۱	۲. دلالت تنبیه (ایما)
۳۸۳	۳. دلالت اشاره
۳۸۵	حجّیت دلالت سه‌گانه (اقتضا، تنبیه و اشاره)

۳۸۷	چکیده
۳۹۰	پرسش‌ها
۳۹۱	فصل پنجم: عام و خاص
۳۹۲	درس نوزدهم: عام و خاص
۳۹۲	اهداف درس
۳۹۲	عام و خاص
۳۹۲	مقدمه
۳۹۲	مراد از عام
۳۹۶	مراد از خاص
۳۹۷	رابطه میان عام و خاص
۳۹۸	اقسام عام
۳۹۸	عام استغراقی (افرادی، شمولی و استیجابی)
۴۰۰	عام مجموعی
۴۰۲	فرق عام استغراقی و عام مجموعی
۴۰۲	عام بدلی
۴۰۴	خلاصه اقسام عام
۴۰۴	چکیده
۴۰۹	پرسش‌ها
۴۱۰	درس بیستم: تشخیص نوع عام
۴۱۰	اهداف درس
۴۱۰	تشخیص نوع عام
۴۱۰	اختلاف در اقسام عام
۴۱۱	فرق عام بدلی و اطلاق بدلی
۴۱۱	الفاظ و ادوات عموم
۴۱۳	اقسام الفاظ و ادوات عموم
۴۱۳	۱. الفاظ عموم از حیث ماده
۴۱۵	۲. الفاظ عموم از حیث هیئت

۴۱۵	 (ا) نکره در سیاق نَهی
۴۱۵	 (ب) نکره در سیاق نَفی
۴۱۶	 (ج) مفرد محلی به الف و لام جنس
۴۱۷	 (د) جمع محلی به لام
۴۱۷	 کیفیت دلالت الفاظ عموم بر عمومیت و شمولیت
۴۱۸	 (ا) کیفیت دلالت کل و اخوات آن بر عموم
۴۱۸	 (ب) کیفیت دلالت نکره در سیاق نفی یا نهی بر عموم
۴۱۸	 (ج) کیفیت دلالت جمع محلی به الف و لام جنس و استغراق بر عموم
۴۱۹	 (د) کیفیت دلالت مفرد محلی به الف و لام جنس بر عموم
۴۱۹	 (هـ) کیفیت دلالت جمع مضاف بر عموم
۴۱۹	 (و) کیفیت دلالت مفرد مضاف بر عموم
۴۱۹	 عدم عمومیت اسمای اعداد
۴۲۰	 چکیده
۴۲۵	 پرسش‌ها
۴۲۶	 درس بیست و یکم: تعریف مخصّص و انواع آن
۴۲۶	 اهداف درس
۴۲۶	 تعریف مخصّص و انواع آن
۴۲۶	 (ا) تخصیص
۴۲۷	 (ب) تخصّص
۴۲۸	 تعریف مخصّص
۴۲۸	 انواع مخصّص
۴۲۸	 (ا) مخصّص لُبی (عقلی)
۴۳۱	 (ب) مخصّص لفظی
۴۳۲	 فرق بین تخصیص لفظی و لُبی (عقلی)
۴۳۲	 اقسام مخصّص لفظی
۴۳۲	 مخصّص متّصل
۴۳۴	 ملاک تشخیص اتّصال و انفصال مخصّص

۴۳۴	انواع مخصّص متصل
۴۳۴	(أ) مخصّص متصل به صورت استثنا
۴۳۵	(ب) مخصّص متصل به صورت شرط
۴۳۶	(ج) مخصّص متصل به صورت وصف و صفت
۴۳۷	(د) مخصّص متصل به صورت غایة
۴۳۸	(هـ) مخصّص متصل به صورت بدل بعض از کل
۴۳۹	(و) مخصّص متصل به صورت مُتَمِّم یا قید
۴۳۹	چکیده
۴۴۱	فرق بین تخصیص لفظی و لُتبی (عقلی)
۴۴۱	اقسام مخصّص لفظی
۴۴۱	مخصّص متصل
۴۴۴	پرسش‌ها
۴۴۵	درس بیست و دوم: مخصّص منفصل
۴۴۵	اهداف درس
۴۴۵	مخصّص منفصل
۴۴۷	فرق بین مخصّص متصل و منفصل
۴۴۸	دلیل اِعمال تخصیص
۴۴۸	حکم عدم تعارض بین عام و خاص
۴۴۹	اقوال علما در میزان و محدوده تخصیص
۴۵۰	تخصیص اکثر در قوانین حقوقی
۴۵۰	خلاصه بحث میزان تخصیص
۴۵۱	حکم سرایت و عدم سرایت اجمال مخصّص به عام
۴۵۱	اقسام مخصوص لفظی و لُتبی و تعریف آن‌ها
۴۵۱	مخصّص مبین
۴۵۲	مخصّص مجمل
۴۵۳	اندازه و مقدار اجمال مخصّص از حیث مفهوم
۴۵۴	اقسام اجمال

۴۵۵.....	اجمال مخصّص از جهت شبهه مفهومیّه
۴۵۷.....	چکیده
۴۵۹.....	اقوال علما در میزان و محدوده تخصیص
۴۶۴.....	پرسش‌ها
۴۶۵.....	درس بیست و سوم: اقسام مخصّص و احکام مجمل مفهومی دَوْران بین اقل و اکثر و متباینین
۴۶۵.....	اهداف درس
۴۶۵.....	اقسام مخصّص و احکام مجمل مفهومی دَوْران بین اقل و اکثر و متباینین
۴۶۵.....	۱. مخصّص مجمل متّصل مفهومی و دَوْران و تردید بین اقل و اکثر
۴۶۷.....	حکم مسئله
۴۶۷.....	۲. مخصّص مجمل متّصل مفهومی و دَوْران و تردید بین دو یا چند متباینین
۴۶۸.....	حکم مسئله
۴۶۸.....	۳. مخصّص مجمل منفصل مفهومی و دَوْران و تردید بین اقل و اکثر
۴۶۹.....	حکم مسئله
۴۶۹.....	۴. مخصّص مجمل منفصل مفهومی و دوران و تردید بین دو یا چند متباینین
۴۷۰.....	حکم مسئله
۴۷۰.....	خلاصه احکام چهارگانه مخصّص مجمل و شبهه مفهومی در سرایت و عدم سرایت به عام
۴۷۰.....	ا و ب) حکم قسم یکم و دوم
۴۷۳.....	ج) حکم قسم سوم
۴۷۴.....	د) حکم قسم چهارم
۴۷۵.....	اقسام و احکام مخصّص مجمل مصداقی در سرایت و عدم سرایت به عام
۴۷۵.....	اقسام مخصّص مجمل مصداقی
۴۷۵.....	۱. اجمال و شبهه مصداقیّه خود عام:
۴۷۶.....	خلاصه اقسام مخصّص مجمل مصداقی
۴۷۶.....	احکام اقسام چهارگانه مخصّص مجمل مصداقی
۴۷۶.....	قسم یکم: حکم مخصّص مجمل مصداقی دَوْران بین اقل و اکثر متّصل و منفصل
۴۷۹.....	قسم دوم: حکم مخصّص مجمل مصداقی دَوْران بین دو امر متباین متّصل و منفصل
۴۸۱.....	تنبیه: مخصّص لُتی

چکیده.....	۴۸۴
پرسش‌ها.....	۴۹۵
درس بیست و چهارم: جواز و عدم جواز عمل به عام قبل از فحص از مخصّص.....	۴۹۶
اهداف درس.....	۴۹۶
جواز و عدم جواز عمل به عام قبل از فحص از مخصّص.....	۴۹۶
أ) عموماتی که به عمومیت خود باقی مانده و تخصیص نخورده‌اند.....	۴۹۶
ب) عموماتی که دارای مخصّص متصل هستند.....	۴۹۶
مقدار فحص و جست‌وجو در تخصیص عام.....	۵۰۰
حکم وجود یک استثنا (مخصّص) بعد از چند عام.....	۵۰۱
چکیده.....	۵۰۵
درس بیست و پنجم: تخصیص عام با مفهوم.....	۵۱۱
اهداف درس.....	۵۱۱
تخصیص عام با مفهوم.....	۵۱۱
نکته یکم: تقسیمات عام و خاص از لحاظ منطوق و مفهوم.....	۵۱۱
۱. عام و خاص منطوقی.....	۵۱۲
۲. عام و خاص مفهومی.....	۵۱۲
۳. عام مفهومی و خاص منطوقی.....	۵۱۲
۴. عام منطوقی و خاص مفهومی.....	۵۱۲
نکته دوم: اقسام مفهوم.....	۵۱۳
مفهوم موافق.....	۵۱۳
مفهوم مخالف.....	۵۱۳
مبحث یکم: تخصیص عام منطوقی به واسطه مفهوم خاص موافق.....	۵۱۳
مبحث دوم: تخصیص عام منطوقی با مفهوم خاص مخالف.....	۵۱۵
چکیده.....	۵۱۹
پرسش‌ها.....	۵۲۴
درس بیست و ششم: دوران امر بین تخصیص و نسخ.....	۵۲۵
اهداف درس.....	۵۲۵

۵۲۵.....	دوران امر بین تخصیص و نسخ
۵۲۶.....	تعریف نسخ
۵۲۶.....	انواع نسخ در قانون
۵۲۷.....	تعریف تخصیص
۵۲۷.....	تفاوت‌های نسخ و تخصیص
۵۲۸.....	اقسام نسخ
۵۲۸.....	۱) نسخ صریح و ضمنی
۵۲۸.....	۲) نسخ کلی و جزئی
۵۲۹.....	۱) نسخ کلی
۵۲۹.....	۲) نسخ جزئی
۵۲۹.....	مثال حقوقی نسخ ضمنی کلی
۵۳۰.....	بیان حالت‌های مختلف دوران امر بین نسخ و تخصیص
۵۳۰.....	حالات عام و خاص از لحاظ معلوم و مجهول بودن تاریخ (صدور)
۵۳۱.....	احکام صور پنج‌گانه دوران امر بین تخصیص و نسخ
۵۳۴.....	نظر حقوق دانان
۵۳۹.....	فرق میان تخصیص یا نسخ بودن دلیل خاص
۵۳۹.....	صورت‌های دوران امر بین تخصیص و نسخ
۵۴۰.....	چکیده
۵۴۲.....	تعریف تخصیص
۵۴۲.....	تفاوت‌های نسخ و تخصیص
۵۵۰.....	پرسش‌ها
۵۵۱.....	فصل ششم: مطلق و مقید
۵۵۲.....	درس بیست و هفتم: مطلق و مقید
۵۵۲.....	اهداف درس
۵۵۲.....	مطلق و مقید

۵۵۲	 (أ) معنای مطلق و مقید
۵۵۲	 مطلق در لغت
۵۵۳	 مطلق در اصطلاح اصولیان
۵۵۴	 مقید در لغت
۵۵۴	 مقید در اصطلاح
۵۵۵	 قید در لغت
۵۵۵	 قید در اصطلاح
۵۵۵	 انواع قید از حیث عمل
۵۵۵	 انواع قید از حیث اتصال و انفصال
۵۵۶	 (أ) تعریف قید متصل و اقسام آن
۵۵۷	 (ب) تعریف قید منفصل
۵۵۸	 تفاوت‌های نظری بین عام و مطلق
۵۵۹	 تفاوت‌های عملی بین عام و مطلق
۵۵۹	 نسبیت اطلاق و تقیید
۵۶۰	 اقسام اطلاق
۵۶۰	 (أ) اطلاق شمولی (اطلاق عامی، استغراقی و استيعایی)
۵۶۲	 (ب) اطلاق بدلی
۵۶۳	 (ج) اطلاق مجموعی
۵۶۳	 (د) اطلاق افرادی، احوالی و زمانی
۵۶۳	 ۱. اطلاق افرادی
۵۶۴	 ۲. اطلاق احوالی
۵۶۴	 ۳. اطلاق زمانی
۵۶۵	 (هـ) اطلاق در مفردات و جمله
۵۶۷	 چکیده
۵۶۹	 انواع قید از حیث اتصال و انفصال
۵۶۹	 (أ) تعریف قید متصل و اقسام آن
۵۷۰	 تفاوت‌های نظری بین عام و مطلق

۵۷۵	پرسش‌ها
۵۷۶	درس بیست و هشتم: امکان اطلاق و تقييد عام
۵۷۶	اهداف درس
۵۷۶	امکان اطلاق و تقييد عام
۵۷۷	تقييد در لغت
۵۷۷	تقييد در اصطلاح
۵۷۷	اقسام تقييد
۵۷۸	کلمات مطلق و مقيد
۵۷۸	(أ) اسمای اجناس
۵۷۹	اقسام اسم جنس
۵۸۱	(ب) مفرد محلی به لام
۵۸۱	(ج) جمع محلی به لام
۵۸۲	(د) نکره
۵۸۲	موارد استعمال نکره
۵۸۴	تلازم اطلاق و تقييد
۵۸۴	توضيح مطلب
۵۸۶	چگونگی دلالت الفاظ (اسمای اجناس، اسمای نکره و اعلام جنس) بر مطلق
۵۸۷	مقدمات حکمت
۵۸۸	(أ) قرينه خاصه
۵۸۸	(ب) قرينه عامه
۵۸۸	امور مقدمات حکمت
۵۹۳	۱. انتفای قدر متيقن در مقام تخاطب و محاوره
۵۹۳	اقسام قدر متيقن
۵۹۳	(أ) قدر متيقن خارجی
۵۹۴	(ب) قدر متيقن در مقام تخاطب
۵۹۵	۲. انصراف
۵۹۶	اقسام انصراف

۵۹۶.....	(أ) انصراف ظهوری (انصراف به دلیل کثرت استعمال)
۵۹۷.....	(ب) انصراف بدوی (انصراف به دلیل کثرت وجود)
۵۹۸.....	تشخیص انصراف ظهوری از انصراف بدوی
۵۹۹.....	احکام جمع بین مطلق و مقید (المطلق و المقید المتنافیان)
۵۹۹.....	معنای تنافی
۵۹۹.....	شرایط تنافی
۶۰۰.....	(أ) در صورت «عدم تنافی و تعارض» بین مطلق و مقید
۶۰۲.....	(ب) در صورت «تنافی و تعارض» بین مطلق و مقید
۶۰۵.....	اجتماع مطلق و مقید از حیث حکم
۶۰۶.....	تشخیص تنافی بین مطلق و مقید
۶۰۸.....	چکیده
۶۲۵.....	پرسش‌ها
۶۲۷.....	فصل هفتم: مجمل و مبین
۶۲۸.....	درس بیست و نهم: مجمل و مبین
۶۲۸.....	اهداف درس
۶۲۸.....	مجممل و مبین
۶۲۸.....	نص
۶۲۹.....	ظاهر
۶۲۹.....	محکم
۶۳۰.....	متشابه
۶۳۱.....	مؤول
۶۳۱.....	مجممل
۶۳۳.....	مبین
۶۳۳.....	اقسام مبین
۶۳۳.....	(أ) مبین نص (صریح)
۶۳۴.....	(ب) مبین ظاهر
۶۳۴.....	اقسام مبین به اعتبار دیگر

۶۳۴.....	مبّین بنفسه.....
۶۳۵.....	مبّین بغيره.....
۶۳۶.....	موجبات مجمل.....
۶۳۶.....	(ا) منشأ اجمال در افعال.....
۶۳۶.....	(ب) منشأ اجمال در الفاظ و اقوال.....
۶۳۸.....	تکلیف به مجمل.....
۶۳۹.....	چکیده.....
۶۴۵.....	پرسش‌ها.....
۶۴۶.....	درس سی‌ام: انواع تأخیر بیان.....
۶۴۶.....	اهداف درس.....
۶۴۶.....	انواع تأخیر بیان.....
۶۴۶.....	(ا) تأخیر بیان از وقت حاجت.....
۶۴۷.....	(ب) تأخیر بیان از وقت خطاب.....
۶۴۸.....	اجمال در آیات و روایات.....
۶۵۰.....	اجمال در قوانین موضوعه.....
۶۵۲.....	راه‌های رفع ابهام قوانین مجمل.....
۶۵۲.....	۱. مراجعه به قوانین مبّین و تفسیرکننده.....
۶۵۲.....	۲. مراجعه به منابع شرعی.....
۶۵۳.....	۳. استناد به روح قانون.....
۶۵۳.....	۴. استناد به عرف.....
۶۵۴.....	۵. به وسیله شورای نگهبان یا مجلس شورای اسلامی یا مجمع تشخیص مصلحت نظام.....
۶۵۴.....	۶. صدور رأی وحدت رویه.....
۶۵۴.....	چکیده.....
۶۵۴.....	انواع تأخیر بیان.....
۶۵۴.....	(ا) تأخیر بیان از وقت حاجت.....
۶۵۵.....	(ب) تأخیر بیان از وقت خطاب.....
۶۵۶.....	اجمال در آیات و روایات.....

۶۶۰ پرسش

۶۶۱ کتابنامه

www.ketab.ir

مقدمه

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على حبيب إله العالمين أبي القاسم محمد وعلى آله الطيبين الطاهرين.

«اصول فقه» از دانش‌های مهمی است که در فهم فقه و مسائل آن نقش به‌سزایی دارد و بی‌تردید فقیهان برای استنباط احکام شرعی نیاز مبرم به این علم دارند؛ زیرا دانش اصول، مبانی استنباط و چگونگی استخراج احکام شریعت را در اختیار آنان قرار داده، آنان را در مسیر استنباط احکام شرعی یاری می‌رساند.

با توجه به این که قوانین حقوقی ایران بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، برگرفته از فقه امامیه است و نیز محتوای اغلب واحدهای درسی مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای رشته‌های حقوق، فقه و مبانی حقوق اسلامی و علوم قضایی را دروس فقه، اصول فقه، قواعد فقهی، آیات الأحکام و... تشکیل می‌دهد و منابع فقهی و اصولی، تأثیر غیرقابل‌انکاری بر قوانین حقوقی دارند، بر همه حقوق‌دانان، قاضیان و وکیلان ضروری است که در جهت آشنایی با این علوم برای تفسیر و تحلیل صحیح قوانین حقوقی اقدام کنند. از این رو، نویسندگان اثر حاضر، با عنایت به ضرورت یادشده کوشیده‌اند با بیان رأی مشهور فقیهان اصولیان، بیشتر مباحث اصولی را در ضمن مثال‌های متعدد به صورت تطبیقی، تحلیل و تفسیر کنند. گفتنی است هر گاه اصطلاح مهم اصولی در متن به کار رفت، در پاورقی آن مصطلح مفصلی از آن بیان گردید.

این اثر در دو جلد و در طی «هفت فصل» تهیه شده که مجموع محتوای دو جلد، شامل «سی درس» می‌باشد. در هر درس نخست نکاتی به عنوان «اهداف درس» بیان شده و سپس مطالب درس ارائه گردید. آن‌گاه «چکیده» ای از محتوای درس بیان شده و در پایان، «پرسش‌ها»یی از محتوای درس مطرح گردیده است.

امید است این اثر کمکی باشد برای دانش‌پژوهان رشته حقوق تا بتوانند در جهت درک درست قوانین، آسان‌تر گام بردارند.

در این جا بر خود لازم می‌دانیم از ویراستار محترم جناب حجة الاسلام والمسلمین محمد نقویان، که در تنظیم و ویرایش این اثر بسیار کوشیده‌اند، سپاس‌گزاری نماییم.

در پایان از همه خوانندگان محترم تقاضا نمودیم با پیشنهادها و انتقادهای سازنده خویش ما را در جهت ارتقای کمتی و کیفی این اثر یاری فرمایند.

علی محمدیان کبریا

دکتر محمدعلی راغبی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

عضو هیئت علمی دانشگاه قم